

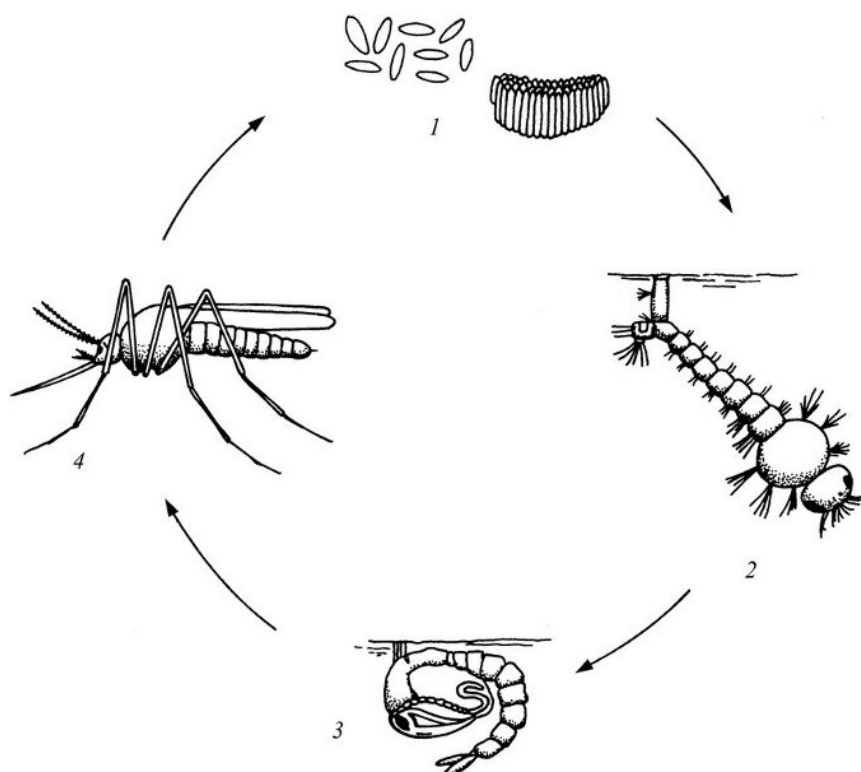

KOMARCI

Komarci su široko rasprostranjena skupina kukaca. Komarci su kozmopolitske vrste, te ih nalazimo u svim krajevima i kontinentima. Od velikog značaja su kao prenositelji bolesti (vektori) ili napasnici (molestanti).

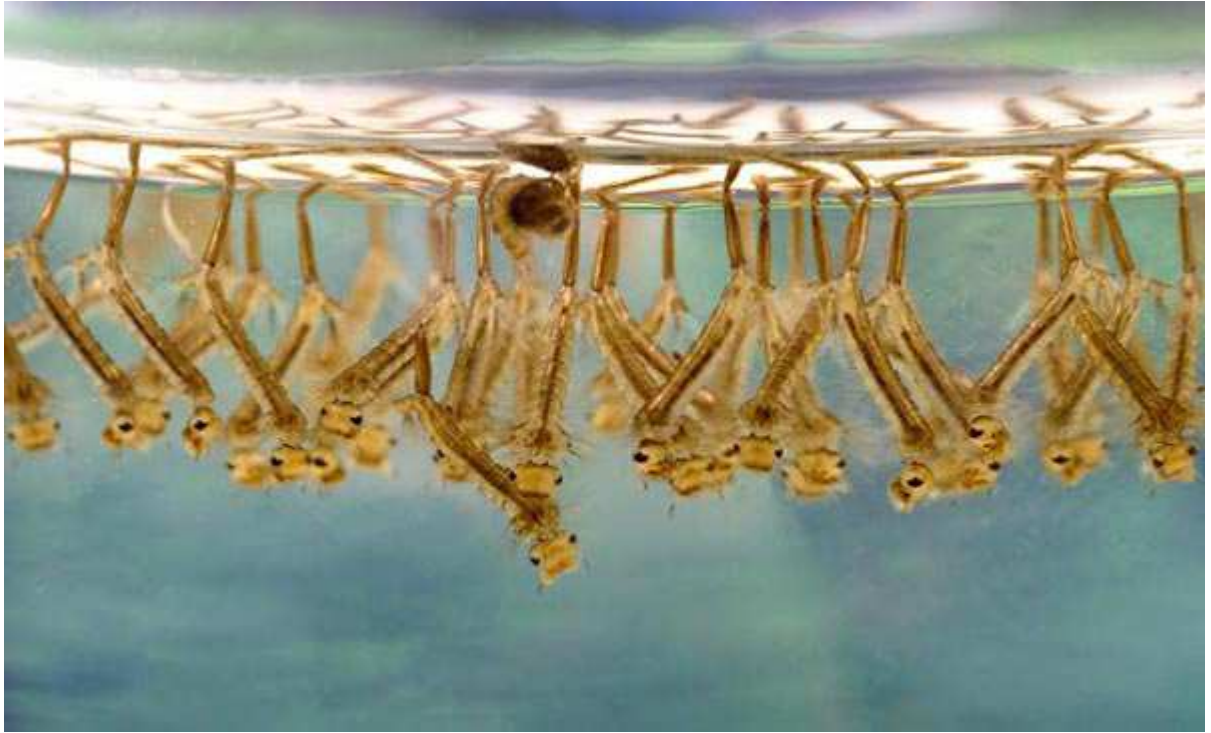
Komarci su mali, duljine 1,6-12,5 mm, dugonogi, nježno građeni kukci. Krila su im uska i duga pokrivena sitnim prozirnim ljuskicama. Ženke komaraca sišu krv pa tim postupkom ili nas uznemiruju ili uz određeno molestiranje prenose oboljenja. Samo ženke bodu i sišu krv jer im je krv osim za hranu potrebna i za razvoj jajašaca. Mužjaci se hrane samo biljnim sokovima i ne bodu.

Preobrazba komaraca je potpuna i razlikujemo: jajašce (1)-ličinku(2)-kukuljicu(3)-adultu(4).

Ženke polažu jajašca na površinu vode ili na vodeno raslinje uz rub vode, ili ostavljaju jajašca na površinama koje će biti poplavljene.

Iz jajašaca se razvijaju duguljaste ličinke, s izraženom glavom i očima. Na zadnjem članku se nalazi otvor za disanje, kojim iznad površine vode uzimaju zrak. Ličinke se tri puta presvlače i u četvrtom stadiju prelaze u kukuljicu. Kukuljica se ne hrani, a diše slično kao i ličinka s površine vode.

Po završetku preobrazbe kukuljica puca po leđnoj strani i iz nje izlazi odrasli komarac.

Na Zemlji je prisutno oko milijun vrsta kukaca. Posebno mjesto pripada kukcima iz porodice Culicidae (komarci). Opisano je oko 3300 vrsta komaraca, dok je u Hrvatskoj do sada pronađeno 50 vrsta.

Značajne vrste komaraca na našem područje:

Aedes - komarci poplavnih livada, posljednja generacija polaže jaja na zemlju ili ispod opalog lišća na mjestima na kojima se u proljeće očekuje voda.

Tigrasti komarac (Aedes albopictus) je komarac jugoistočno-azijskog podrijetla koji ima prilagodljivu biološku narav, sposobnost prezimljavanja, agresivnost prema novim prostorima te je vector zaraznih bolesti. Prvi nalaz tigrastog komarca evidentiran je 2004. Godine u Zagrebu, do danas je zabilježen u najmanje 8 županija.

Culex – urbani komarci, komarci ovog roda su agresivni.

Anopheles – opisano je preko 100 vrsta. Godišnje imaju 4-8 generacija što ovisi o klimatskim uvjetima. U potrazi za krvnim obrokom ženke se kreću oko 2-3 km, ali mogu migrirati do 7 km.

BOLESTI KOJE PRENOSE KOMARCI

1. *Malarija* je infekcija koju izazivaju protozoi roda Plasmodium, a prenose je komarci roda Anopheles. Prema procjenama svjetske zdravstvene organizacije u oko 100 zemalja svijeta ima 220 milijuna slučajeva malarije. U Europi su slučajevi malarije uspješno reducirani tijekom prošlog stoljeća.
2. *West Nile virus* – prirodni rezervoari virusa su različite vrste divljih ptica, a vektori su komarci roda *Culex*. Bolest se kod odraslih osoba očituje naglom pojavom vrućice, glavoboljom i osipom. U rujnu 2012. Godine zabilježeni su prvi slučajevi bolesti u Hrvatskoj.
3. *Denga groznica* – virusna hemoragijska groznica. 2010. Godine zabilježen je prvi slučaj autohtonog prijenosa denge. Do danas nisu otkriveni novi slučajevi groznice.
4. *Filarijaza* – je skupni naziv za infekciju različitim oblim crvima iz porodice Filaridae koji parazitiraju u potkožnom tkivu i limfnom sustavu.

KAKO NAS PRONALAZE?

Ženke komaraca traže pore u koži u koje guraju svoje rilo i tako dolaze do sitnih kapilara. Najvažniji atraktant, odnosno tvar koju receptori ženke prepoznaju i ona tako pronalazi žrtvu od koje posiše malo krvi, je ugljikov dioksid (CO₂). Ljudi izdišu ugljikov dioksid i zato stalno privlače komarce. Na komarce utječu i drugi čimbenici našeg tijela, ali u znatno manjoj mjeri: mliječna kiselina, toplina, vlažnost i dr.

Prije nego što počne sisati krv, ženka komarca u našu kožu izlučuje sadržaj u kojem se nalaze tvari koje sprječavaju zgrušavanje krvi. Te tvari u osjetljivih osoba mogu uzrokovati kožnu reakciju (urtiku ili drugu alergijsku promjenu). Zbog popratnog intenzivnog svrbeža i posljedičnog češanja može se razviti sekundarna bakterijska infekcija.

SUZBIJANJE KOMARACA

A) Sanacijski postupci

Sanacijskim postupcima koji se temelje na sustavnom uklanjanju ili smanjivanju uvjeta za razvoj i razmnožavanje komaraca te otklanjanju ekoloških niša na području provedbe Programa suzbijanja komaraca

B) Biološke mjere suzbijanja

Biološka metoda pomoću koje se kontrolira gustoća populacija komaraca osniva se na uporabi toksina proteinske naravi kojeg stvaraju bakterije vrste *Bacillus thuringiensis israelensis* ili skraćeno B.t.i.

Bacillus thuringiensis je štapićasta, gram-pozitivna, sporogena bakterija koja je patogena za određene vrste beskralježnjaka, prvenstveno kukaca, zbog čega se kao biopesticid koristi u kontroli hematofagnih kukaca

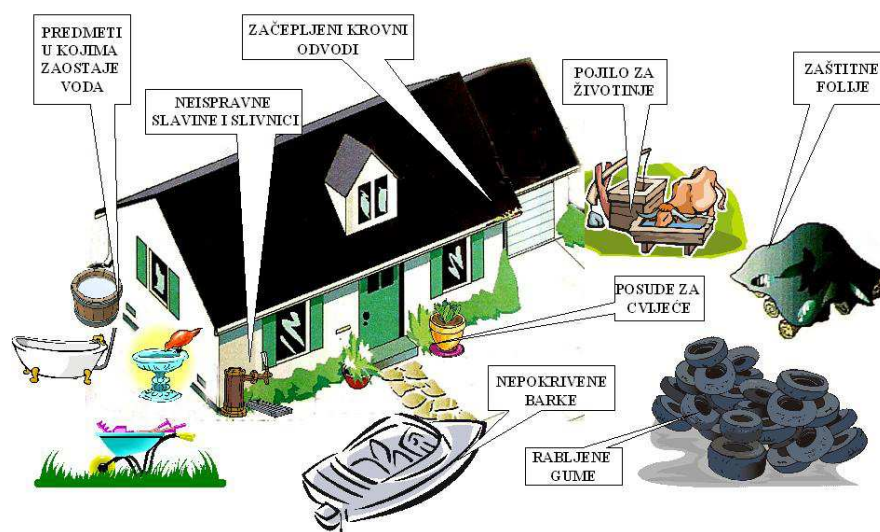
C) Adulticidne mjere suzbijanja

Suzbijanje odraslih komaraca provodi se kemijskim sredstvima, kada je broj uboda veći od 15 u 15 minuta.

Što Vi možete napraviti kako bi populacija komaraca bila što manja?

1. Uklonite ili ispraznite vodu iz svih predmeta (npr. bačve, kante, prazne lončanice te podlošci za lončanice, auto-gume i sl.) na javnim površinama, u dvorištima, vrtovima, na balkonima ili terasama!
2. Održavajte urednim Vaše vrtove i dvorišta, tj. pokosite travu i uklonite suvišno grmlje! Vodu za zalijevanje vrtova treba redovito mijenjati (*trošiti*), ne smije stajati duže od 3 dana u posudi za zalijevanje!
3. Rezerve vode hermetički zatvorite poklopcima ili na neki drugi prihvatljiv način!
4. Zatrpajte jame, bare i slične površine kako se ne bi nakupljala kišnica ili drugi izvori vode!
5. Očistite obale potoka, jezera i rijeka!

PROBLEMATIČNA MJESTA U VRTU GDJE MOGU NASTATI LEGLA KOMARACA

Kako se možete sami zaštititi?

Radi zaštite od uboda komaraca uputno je koristiti sredstva koja ih odbijaju (repelente), pridržavajući se uputa za njihovu primjenu. Prilikom boravka u područjima s velikim brojem komaraca potrebno je nositi odjeću svijetlih boja, majice dugih rukava i hlače dugih nogavica, zaštititi prozore i vrata mrežama za kukce i zavjesama te postaviti mreže iznad kreveta i dječjih kolica.

Voditeljica Službe za DDD
Magdalena Sikora, profesor biologije I kemije